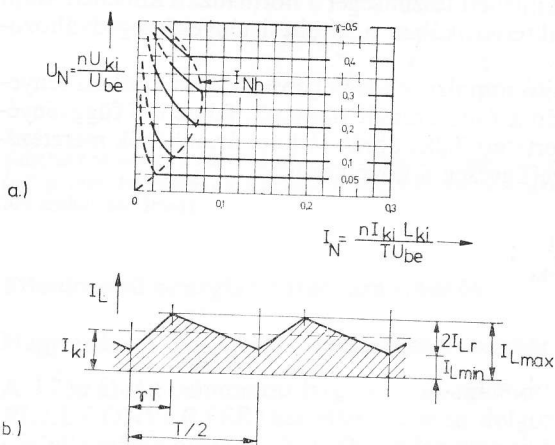

7.26. ábra
A 7.25a ábrán látható áramkör hullámformái

7.27. ábra
A 7.25a és a 7.28a, valamint a 7.29a ábra áramkörének normalizált kimeneti karakterisztikája (a) és a fojtó áramának időbeni lefolyása (b)

$$I_{L \max} = I_{ki} + I_{Lr}; \quad I_{L \min} = I_{ki} - I_{Lr};$$

$$I_{be} = \frac{2\gamma I_{ki}}{n}; \quad I_{m1 \max} = \frac{\gamma T U_{be}}{2n^2 k L_{ki}};$$

$$I_{C \max} = \frac{I_{ki} + I_{Lr}}{n} + \frac{\gamma T U_{be}}{2n^2 k L_{ki}};$$

$$U_{CE \max} = \begin{cases} 2U_{be} & \text{a 7.25a ábra áramkörénél,} \\ U_{be} & \text{a 7.28a ábra áramkörénél.} \end{cases}$$

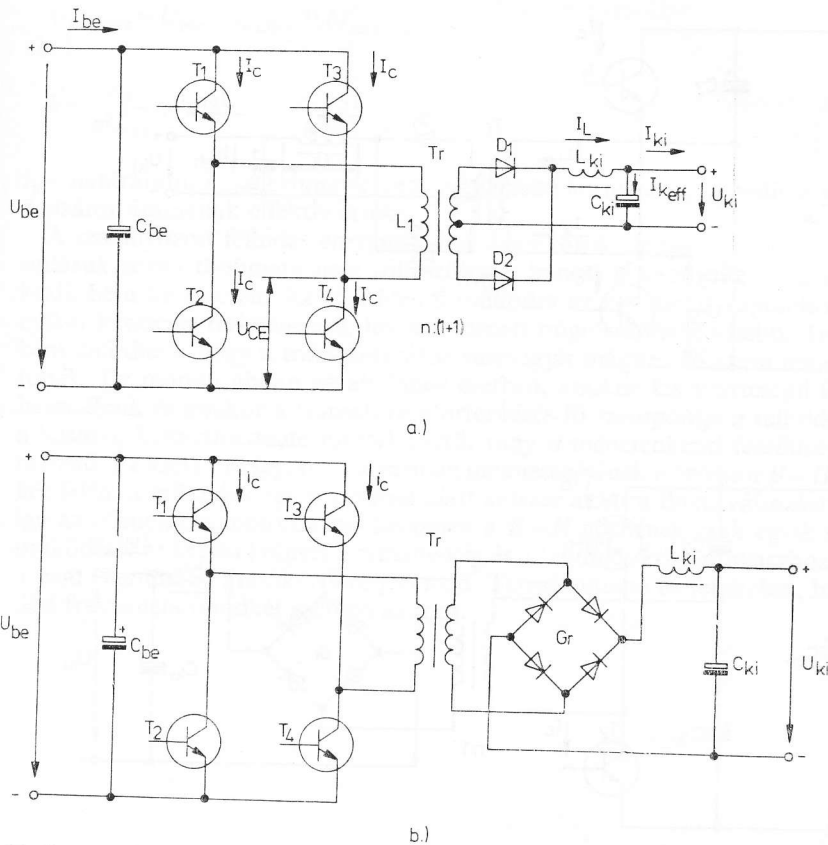
$$I_{keff} \cong 0,6 I_{Lr},$$

ahol I_h a határáram, I_N a normalizált kimeneti áram, I_{m1} a primer tekercs mágnesező árama és I_{keff} pedig a kimeneti kondenzátor áramának effektív értéke.

Az ellenütemben működő kapcsolótranzisztorok meghajtása bonyolultabb meghajtó és szabályozó áramkört igényel. Könnyebbé teszi azonban, hogy napjainkban már több cég gyárt az ellenütemű energiaátviteli áramkörök működtetéséhez speciális integrált áramkört.

Teljeshidas energiaátviteli áramkör

A teljeshidas ellenütemű (FULL-BRIDGE PUSH-PULL) energiaátviteli áramkörnél (7.28. ábra) a tranzisztorokra jutó zárófeszültség nem lépi túl a bemeneti feszültség

7.28. ábra

Teljeshidas ellenütemű energiaátviteli áramkör

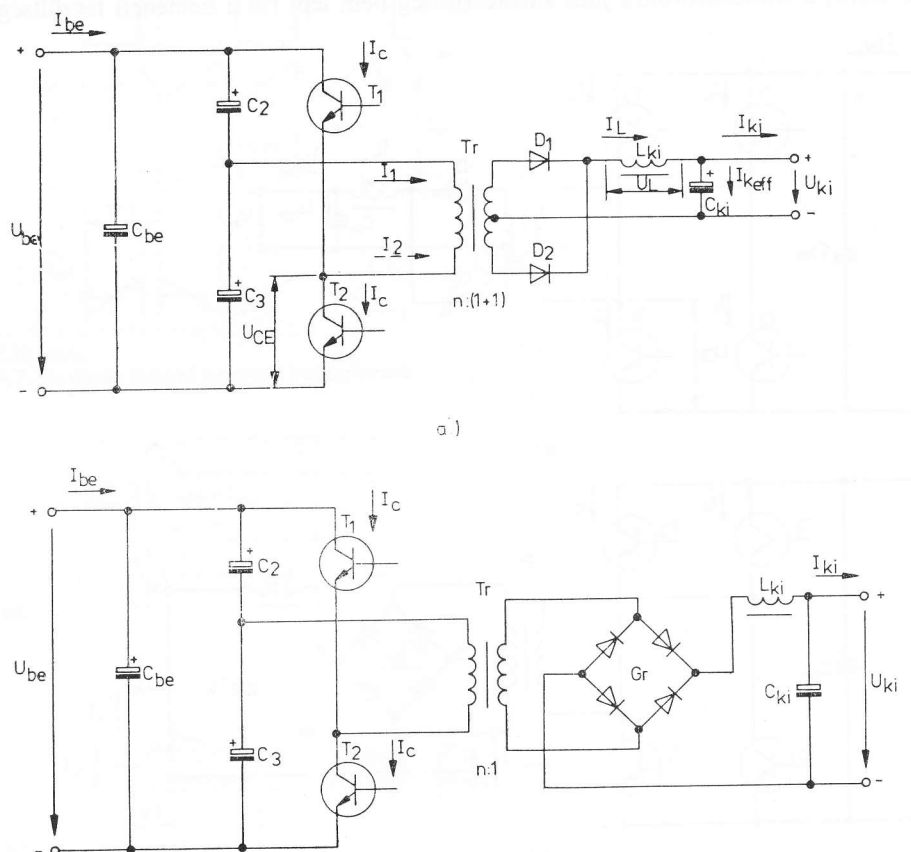
a kétutas középpont leágazásos egyenirányítóval; b kétutas Graetz-hídegyenirányítóval

értékét. Amikor a T_2 és T_3 tranzisztor vezet, akkor a T_1 és T_4 kikapcsolt állapotban van. Ha pedig a T_2 és T_3 tranzisztor kikapcsol, akkor a T_1 és T_4 vezetővé válik. Az át-
 lósan szemben levő tranzisztorokat tehát azonos fázisban kell meghajtani.

Az áramkör méretezése megegyezik a 7.25. ábra áramkörénél ismertettekkel.

Félhidas ellenütemű energiaátviteli áramkör

A félhidas ellenütemű (HALF-BRIDGE PUSH-PULL) energiaátviteli áramköröknek különböző elnevezése van. Elterjedt még az aszimmetrikus ellenütemű — egyvégű, ill. egyoldalas ellenütemű (SINGLE-ENDED PUSH-PULL) és a kéttelipes energiaátviteli áramkör elnevezés is. Ez utóbbi a 7.29. ábra kapcsolási rajzain láthatóan onnan ered, hogy a két tápforrást a C_2 és C_3 nagykapacitású kondenzátoros osztóval helyettesítjük. Ezek a kondenzátorok a bemeneti feszültséget „időben állandó” két egyenlő részre osztják. A T_1 és T_2 tranzisztorok a C_2 és C_3 kondenzátorokkal és a transzformátorral együtt egy úgynevezett félhidas invertert alkotnak. A T_1 és T_2 tranzisztorokat a szabályozó áramkör felváltva kapcsolja be a szükséges stabilizálható kimeneti feszültség eléréséhez szükséges időtartamokra. Ha a tranzisztorok vezetési idői egyenlők, az egyenfeszültség a két kondenzátor közös pontján a bemeneti feszültség felével egyenlő. A tranzisztorokon fellépő csúcsheszültség pedig a bemeneti tápfeszültség értékével egyenlő.

7.29. ábra
 Félhidas ellenütemű energiaátviteli áramkör
 a kétutas középpontleágazásos egyenirányítóval; b kétutas Graetz-hídegyenirányítóval

szólt állapotban
tővé válik. Az át-
hajtani.
ertetettekkel.

viteli áramkörök-
temű — egyvégű,
ételepes energia-
ain láthatóan on-
zázatoros osztóval
ben állandó” két
nzázatorokkal és a
A T_1 és T_2 tran-
es stabilizálendő
isztorok vezetési
bemeneti feszült-
a bemeneti táp-

Az áramkör működéséhez szükséges fontosabb összefüggések a következők (lásd még a 7.27. ábrát is):

$$I_{Lr} = \frac{\gamma}{2} (1 - 2\gamma) \left(\frac{U_{be} T}{2nL_{ki}} \right);$$

$$U_N = 2\gamma, \text{ ha } I_N \cong I_{Nh};$$

$$I_h = 0,5\gamma \left(1 - 2\gamma + \frac{1}{k} \right) \left(\frac{U_{be} T}{2nL_{ki}} \right), \text{ ha } I_N = I_{Nh};$$

$$I_{ki} = \begin{cases} I_{Lmin} + I_{Lr} \\ I_{Lmax} - I_{Lr} \\ 0,5(I_{Lmax} + I_{Lmin}) \end{cases};$$

$$I_{Lmax} = I_{ki} + I_{Lr}; \quad I_{Lmin} = I_{ki} - I_{Lr};$$

$$I_{be} = \frac{2\gamma I_{ki}}{n}; \quad I_{m1max} = \frac{\gamma T U_{be}}{4n^2 k L_{ki}};$$

$$I_{Cmax} = \frac{I_{ki} + I_r}{n} + \frac{\gamma T U_{be}}{4n^2 k L_{ki}};$$

$$U_{CEmax} = U_{be}; \quad I_{keff} \cong 0,6 I_{Lr};$$

ahol

$$k = \frac{L_1}{n^2 L_{ki}},$$

I_h a határáram, I_{m1} a primer tekercs mágnesező árama és I_{keff} pedig a kimeneti kondenzátor áramának effektív értéke.

A szabályozott félhidas energiaátviteli áramkörök előnyére írható, hogy meghibásodásuk során többnyire nem túlfeszültség, hanem a feszültség összeomlása következik be a kimeneten. Az ellenütemű működés az együtemű kapcsolásokhoz viszonyítva kétszeres frekvenciájú, így a kimeneti bűgófeszültség kisebb. További előnyként említhető, hogy a transzformátor vasmagját mágnesező áram mindkét irányból folyik. Ily módon abban az általános esetben, amikor kis veszteségű ferritmagokat használunk és amikor a transzformátortervezés fő szempontja a telítődés elkerülése, a vasmag keresztmetszete megfelelő, vagy a menetenkénti feszültség megkétszerezhető. Ez azért van így, mert a vasmag mágnesezésének mértéke a $B-H$ görbe mindkét felén, a működés egy periódusa alatt kétszer akkora fluxusváltozást hoz létre, és így az ellenelektromotoros erő kétszeres a $B-H$ görbének csak egyik felén történő működéséhez képest (vagyis a remanencia és a telítődés közti szakaszhoz képest), ami a nem ellenütemű áramkörökre jellemző. Természetesen ez feltételezi, hogy a működési frekvencia mindkét esetben azonos.

o+
↓ U_{ki}
o-

